

ปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล

ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร¹

จินดารัตน์ ชูคง²

ดร.วีระยุทธ พรพจน์ธนาภา³

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร 2) เพื่อศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประธานกรรมการ กรรมการ สมาชิกกลุ่ม รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน

ผลการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลมีการจัดตั้งกลุ่มมาตั้งแต่ปี 2539 สาเหตุการรวมกลุ่มมาจากการที่ราคาผลผลิตตกต่ำ ประสบภาวะขาดทุนในการประกอบอาชีพ กลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลได้ต่อสู้ในการที่จะพัฒนาสินค้าของกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จทุกขั้นตอนนับแต่ผลผลิตได้มีการจัดหาตลาดในรูปแบบขายเมล็ดกาแฟโดยตรงกับผู้ส่งออกหรือแม้แต่กับโรงงานแปรรูป จากเดิมกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลได้แปรรูปผลิตภัณฑ์แบบโบราณโดย ใช้วิธีการแบบชาวบ้านจนปัจจุบันได้ใช้เทคโนโลยีเข้ามาปรับจนได้รับการยอมรับของผู้บริโภค

¹บทความเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง “ปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร” ซึ่งได้ผ่านการสอบเรียบร้อยแล้ว

²นักศึกษาปริญญาโท โครงการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลเกิดจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการเงินหรือเงินทุนมีการกำหนดแนวทางการบริหารการเงิน ด้านรายรับ รายจ่าย และการบริหารความเสี่ยง ที่อาจเกิดจากสภาพคล่องทางการเงิน มีการจัดหาแหล่งเงินทุนในรูปของการออมทรัพย์ และการถือหุ้นของสมาชิกภายในกลุ่ม และ เงินสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ 2) ปัจจัยด้านการตลาด มีการวางแผนการขายและประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการขายให้กาแพเขาทะเลเป็นที่รู้จัก 3) ปัจจัยด้านการผลิต มีแผนการผลิตและศักยภาพการผลิตที่ดี 4) ปัจจัยด้านบริหารและจัดการกลุ่มมีการวางแผนการดำเนินงาน มีการกำหนดโครงสร้างการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจน ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารจัดการ มีการกำหนดโครงสร้างการทำงานโดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนตามความถนัดและความชำนาญงานไว้อย่างชัดเจน 5) ปัจจัยด้านผู้นำ ผู้นำกลุ่มมีความสามารถ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ 6) ปัจจัยด้านแรงงาน เป็นการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน 7) ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก สมาชิกมีส่วนร่วมในการคิดการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆของกลุ่ม 8) ปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับขององค์กร เพื่อการบริหารงานเป็นไปอย่างรัดกุม ดำเนินงานไปสู่เป้าหมายอย่างราบรื่น 9) ปฏิสัมพันธ์กับภายนอก มีความสัมพันธ์ที่ดีทั้งกับชุมชนและ หน่วยงานภาครัฐ

แนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลต้องการพัฒนากระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและลดต้นทุนที่ใช้ในการผลิตโดยการใช้โซลาร์เซลล์

คำสำคัญ ปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

วิสาหกิจชุมชน อาจจะเป็นคำใหม่ที่หลายคนยังไม่เข้าใจและเข้าใจผิดไปว่าเป็นการช่วยเหลือของภาครัฐในด้านการสนับสนุนเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพเหมือนหลายๆโครงการที่ผ่านมา ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นหลังจากที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจพอเพียงควบคู่ขนานไปกับเศรษฐกิจกระแสหลักอันเนื่องมาจากว่าเศรษฐกิจกระแสหลักก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างรายได้ของประชาชนและก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย

ความหมายของวิสาหกิจชุมชนได้ให้คำนิยามคำว่าวิสาหกิจชุมชน (Small and Micro community Enterprise--SMCE) หมายถึง “การประกอบการขนาดเล็กและขนาดจิ๋วเพื่อจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งพาตนเองและความเพียงพอของครอบครัวและชุมชนทุนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางสังคม (กฎเกณฑ์ทางสังคมที่ร้อยรัดผู้คนให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนเป็นพี่น้องไว้ใจกัน) ให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืนยังประโยชน์ให้ชุมชนผู้เป็นเจ้าของวิสาหกิจนั้นเป็นหลัก

วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกรทำสวนกาแฟเขาทะลุ ตำบล เขาทะลุ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร นับเป็นความภาคภูมิใจของชาวสวนกาแฟเมืองชุมพร เพราะวันนี้กาแฟโรบัสต้าสายพันธุ์แท้ที่มีแหล่งกำเนิดจากดินแดนบราซิลของเมืองไทย ภายใต้แบรนด์ "กาแฟเขาทะลุ" (Khao Thalu) ได้กลายมาเป็นทางเลือกให้กับคอกาแฟไทยและต่างประเทศเป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่กว่าที่จะสามารถแจ้งเกิดกาแฟแบรนด์บ้าน ๆ ให้ติดตลาดและโกอินเตอร์ได้ ก็ต้องลงทุนลงแรงกันไม่น้อยทีเดียวในรอบทศวรรษที่ผ่านมาจนกลายเป็นกิจการกาแฟที่ควบคุมวงจร ทั้งปลูกเอง คั่วเอง เปิดร้านขายกาแฟ และบริการแฟรนไชส์ กาแฟเขาทะลุ เป็นอีกหนึ่งตัวอย่างความสำเร็จของชาวสวนกาแฟ ที่ไม่ใช่แค่ปลูกและขายเฉพาะวัตถุดิบ ซึ่งมักเจอปัญหา

พ่อค้าคนกลางกตราคา แต่เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันแปรรูปพัฒนาผลิตภัณฑ์จนเป็นที่ต้องการของนักดื่มกาแฟ ทำให้สินค้าชุมชนแห่งนี้โกอินเตอร์ไปแล้ว

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะดำเนินการศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ว่ามีการบริหารจัดการและมีปัจจัยอย่างไรที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ และเพื่อรวบรวมเป็นองค์ความรู้สำหรับผู้สนใจ นำไปเป็นแบบอย่างในการพัฒนากลุ่มต่างๆต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประวัติความเป็นมาของกลุ่มของเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวนกาแฟเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาไว้ ดังนี้

1.ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาคั้งนี้มุ่งศึกษาประวัติความเป็นมาของกลุ่มของเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้ ปัจจัยด้านการเงินหรือเงินทุน ปัจจัยด้านการตลาดปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านบริหาร

และจัดการ ปัจจัยด้านผู้นำปัจจัยด้านแรงงานปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก ปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับขององค์กร ปฏิสัมพันธ์กับภายนอก และแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือผู้ที่เป็นการรวมและเป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบล เขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ประชากรจำนวน 738 ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ดังนี้

1. ประธานกรรมการ
  2. คณะกรรมการ จำนวน 4 คน
  3. สมาชิกกลุ่ม จำนวน 4 คน
- รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 คน

3.ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มเกษตรกรทำสวนกาแฟเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 6เดือน (ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2563 ถึง 31 ตุลาคม 2563)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้

1. ทราบประวัติความเป็นมาของเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

2. ทราบปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวน กาแฟเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

3. ทราบแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบล เขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ทบทวนวรรณกรรม

1.แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จและความล้มเหลวในการดำเนินธุรกิจชุมชน พบว่ามีปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จและความล้มเหลวอยู่ 9 ประการ ได้แก่ ฅณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2545)

1. ปัจจัยด้านการเงินหรือเงินทุน

กลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ใช้เงินทุนของตนเอง ไม่ต้องกู้หนี้ยืมสิน ไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ยสำหรับเงินลงทุน มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการดำเนินงานมากกว่าการพึ่งเงินกู้

2. ปัจจัยด้านการตลาด

กลุ่มธุรกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จจะเป็นกลุ่มที่มีคู่ค้าที่แน่นอนและเพียงพอ คู่ค้าที่เป็นผู้ค้าส่งที่รับสินค้าคราวละมาก ๆ ออกไปจำหน่าย

3. ปัจจัยด้านการผลิต

ความได้เปรียบในเชิงเปรียบเทียบที่พิจารณาจากวัตถุดิบ ทักษะ และความชำนาญของผู้ทำการผลิต นับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญพอ ๆ กับโอกาสทางการตลาด

4. ปัจจัยด้านบริหารและจัดการ

ด้านระบบเงิน ระบบงาน และระบบบุคลากร ระดมทุนและสะสมทุน การบริหารกระแสเงินไหลเข้าและกระแสเงินไหลออก ควบคุมดูแลไม่ให้เกิดการขาดสภาพคล่องใช้จ่ายเงินไปในทางที่ก่อประโยชน์ให้แก่กลุ่มมากที่สุด ระบบบัญชีและระบบการควบคุมตรวจสอบรายได้รายจ่ายจำเป็นต้องมีความถูกต้องแม่นยำและมีมาตรฐานมากขึ้น การบันทึก

ตัวเลขต้องเป็นสากลที่สามารถตรวจอ่านได้เข้าใจ บุคลากรด้านการเงินไม่เพียงแต่มีความสามารถในการหารายได้และควบคุมค่าใช้จ่ายเท่านั้น แต่สิ่งสำคัญที่สุดจำเป็นต้องมีความรู้ด้านบัญชีอย่างพอเพียง

5. ปัจจัยด้านผู้นำ

ชาวชนบทโดยทั่วไปมักจะขาดความคิดริเริ่ม พอใจจะเป็นผู้ตามเป็นผู้เอาอย่างหรือเลียนแบบใครที่ทำอะไรแตกต่างไปจากคนอื่น ๆ ใหม่ ๆ มักจะไม่ได้รับการยอมรับ แต่ครั้งประสบความสำเร็จก็จะมีผู้เอาอย่างและกลายเป็นผู้นำ ผู้นำโดยธรรมชาติของชุมชนจึงมักจะเป็นผู้มีบารมีหรือมีฐานะทางสังคม หรือผู้ที่ทำประโยชน์ให้ชุมชน

6. ปัจจัยด้านแรงงาน

ในธุรกิจชุมชนแรงงานประเภท "ลูกจ้าง" มีน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นประเภททำงานให้ตนเอง (Selfemployed) แรงงานของผู้ที่ทำงานให้ตนเองและครอบครัว แม้ว่าธุรกิจชุมชนตั้งอยู่ในชนบท เป็นการประกอบกิจการของครอบครัวเกษตรกร แต่สภาพความเป็นจริงขณะนี้หลาย ๆ แห่งประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานทั้งระดับแรงงานไร้ฝีมือและแรงงานฝีมือ ในระดับแรงงานไร้ฝีมือ แรงงานรุ่นใหม่มักจะอพยพเข้าเมือง ละทิ้งการพัฒนาอาชีพของครอบครัว คนงานที่เคยผ่านงานอุตสาหกรรมและการค้ามาแล้ว 5 – 6 ปี มักจะกลับไปทำงานภาคเกษตรไม่เป็น ความสามารถและทักษะเชิงหัตถกรรมไม่มี แรงงานไม่อยากกลับคืนสู่ภาคเกษตร ขาดทักษะด้านเกษตรและด้านหัตถกรรม การมีแรงงานในท้องถิ่นอย่างพอเพียงและแรงงานเหล่านี้มีทักษะทางการผลิต เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ธุรกิจชุมชนประสบความสำเร็จ

7. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก

การเกิดขึ้น การคงอยู่ และการเติบโตของธุรกิจชุมชน จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของชุมชนต้องร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบ ในแง่ของระบบเศรษฐกิจทุนนิยม การมีส่วนร่วมของสมาชิก หมายถึง การระดมทุนและการใช้ทุนที่ระดมมานั้น "ทุน" ที่กล่าวนี้หมายถึง "เงินทุน" เป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมของการระดมทุนจึงหมายถึง

การร่วมถือหุ้น ร่วมลงทุนและนำทุนไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมอย่างเอาการเอางานนั้นจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสามารถในการพึ่งตนเอง แม้ว่าระยะเริ่มแรกธุรกิจชุมชนเกิดขึ้นจากการช่วยเหลือจากภายนอกเป็นด้านหลัก แต่ต่อมาสมาชิกชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จึงจะทำให้เกิดเป็นธุรกิจชุมชนอย่างแท้จริง คงอยู่และเติบโตได้

8. ปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับขององค์กร

ระเบียบข้อบังคับเป็นกฎเกณฑ์กติกาเพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตาม ในอันที่จะทำให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายเป็นไปอย่างราบรื่น และสอดคล้องประสานกัน การดำเนินงานของธุรกิจชุมชนตั้งอยู่บนพื้นฐานของการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ฉะนั้น กฎเกณฑ์กติกาต่าง ๆ จึงต้องเกิดขึ้นจากข้อตกลงของสมาชิกเป็นพื้นฐานกรรมการนำข้อตกลงนั้นมาปรับใช้ให้เป็นจริง

9. ปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

ปฏิสัมพันธ์กับภายนอก โดยทั่วไปจะมีอยู่ 4 กลุ่ม รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาล NGOs นักวิชาการหรือสถาบันวิชาการและธุรกิจ ธุรกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จล้วนแต่มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับภายนอก

2.แนวคิดวิสาหกิจชุมชน

ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

คำนิยามความหมายของวิสาหกิจชุมชนในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 และกองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร ให้คำอธิบายว่า “วิสาหกิจชุมชน” หมายถึง กิจกรรมของชุมชนเกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจกรรมดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็นนิติบุคคลรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน

กัญญามน อินทหว่างและคณะ (2554) อธิบายว่า วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีการประกอบการที่มีภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน โดยที่มีสมาชิกใน

ชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งด้านการผลิตการค้าและการเงินและต้องการใช้ปัจจัยการผลิตและทรัพยากรทุกขั้นตอนเพื่อการเรียนรู้ของชุมชนให้เกิดดอกผลทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมการจัดการผลผลิตซึ่งมิได้มีเป้าหมายเพื่อการสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียวแต่รวมถึงกำไรทางสังคม ได้แก่ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขของสังคมด้วย

ศิริวรรณ เจนการและคณะ (2545) อธิบายว่า วิสาหกิจชุมชนเป็นแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติหรือสร้างผลิตภัณฑ์โดยครอบครัวในชุมชน โดยองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน มีหลักสำคัญ คือ สร้างความหลากหลายของผลผลิตและผลิตภัณฑ์ในชุมชนเพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตัวเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัวสร้างสุขภาพอนามัยที่ดีให้ตนเองและมีคุณธรรมรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมกันในชุมชน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุดและเอาเปรียบผู้บริโภค

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐและพิทยา ว่องกุล (2545) วิสาหกิจชุมชน คือ การประกอบการโดยชุมชนที่มีสมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งด้าน การผลิต การค้าและการเงินและต้องการใช้ปัจจัยการผลิตนี้ให้เกิดดอกผลทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ด้านเศรษฐกิจ คือ การสร้างรายได้และอาชีพ ด้านสังคม คือ การยึดโยงร้อยรัดความเป็นครอบครัวและชุมชนให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ แบ่งทุกข์แบ่งสุขซึ่งกันและกัน โดยผ่านการประกอบการของชุมชน

จากคำนิยาม วิสาหกิจชุมชนจากนักวิชาการหลายท่าน ผู้วิจัยสรุปได้ว่าวิสาหกิจชุมชน” หมายถึง กิจกรรมของชุมชนเกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าการให้บริการหรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจกรรมดังกล่าว มีหลักสำคัญ คือ สร้างความหลากหลายของผลผลิตและผลิตภัณฑ์ในชุมชนเพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตัวเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัวสร้างสุขภาพอนามัยที่ดีให้ตนเองและมีคุณธรรมรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมกันในชุมชน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุดและเอาเปรียบผู้บริโภค

แนวคิดของวิสาหกิจชุมชน

แนวคิดของวิสาหกิจชุมชนถือว่าไม่ใช่เรื่องใหม่ของประเทศไทยอันเนื่องจากแนวคิดลักษณะดังกล่าวเดิมที่มีแนวคิดลักษณะนี้เช่นเดียวกันโดยดั้งเดิมมีการสร้างแนวคิดก่อนหน้านี้ที่เรียกว่า “อุตสาหกรรมชุมชน” และ “ธุรกิจชุมชน” และ “ระบบสหกรณ์” ที่เป็นแนวคิดที่รากฐานเกี่ยวกับการพึ่งตนเองเป็นหลักในการสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนเพื่อสร้างพื้นฐานเป็นระบบเศรษฐกิจพอเพียง

ดังนั้นผู้วิจัยอาจจะสรุปได้ว่า วิสาหกิจชุมชนถือว่าเป็นแนวคิดที่มีใช้แนวคิดใหม่ในโลกหรือในประเทศไทยแต่เป็นการเปลี่ยนกรอบแนวคิดจากเดิมแต่นำมาประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสังคม เศรษฐกิจในปัจจุบันบนพื้นฐานการใช้หลักความพอเพียงพอประมาณและมีความยั่งยืน โดยหัวใจหลักของวิสาหกิจชุมชนคือเน้นการพึ่งตนเองเป็นหลัก จากฐานครอบครัวรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนสู่การสร้างเครือข่ายจากการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและภูมิปัญญาที่มีอยู่มาก่อนตัวให้เกิดเป็นสินค้าและบริการ อย่างไรก็ตามนี้เป็นเพียงพื้นฐานง่ายๆ ที่ชุมชนจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ด้วยการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มในชุมชนหรือเริ่มจากครอบครัวที่ต้องตระหนักถึงความเชื่อมั่นในเรื่องพึ่งตนเองเป็นหลัก ขณะที่การสนับสนุนและการผลักดันของภาครัฐบาลเป็นปัจจัยเสริมเพียงเท่านั้น ดังนั้นการสร้างกรอบแห่งการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้องใช้หลายปัจจัยที่สำคัญหลายองค์ประกอบและก้าวข้ามพื้นฐานเดิมๆ ที่มีอยู่ให้ยกระดับสูงขึ้น โดยสิ่งที่สำคัญที่พัฒนาได้ต้องมองเป้าหมายไปที่ “วิสาหกิจชุมชนเพื่อสังคม” ที่มีการต่อยอดของหลายประเด็นแห่งการพัฒนา อาทิเช่น การบริหารจัดการทุนชุมชน การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน การสร้างประสิทธิภาพการผลิตด้วยการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้รวมถึงการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนเพื่อที่จะสร้างความตระหนักให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) ต่อชุมชน เมื่อมีการสร้างให้เกิดความเข้มแข็งจากฐานรากแล้วสิ่งสำคัญคือการสร้างผลกระทบที่ก่อให้เกิดผลดีกับสังคมหรือชุมชนด้วยการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการนำสิ่งดีๆ กลับคืนสร้างเป็นวัฏจักรแห่งการพึ่งพา-รับส่ง เกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยทางผู้วิจัยจะมีการกำหนดหัวข้อที่ต้องการสัมภาษณ์ไว้อย่างหลวมๆ โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ที่ทำหน้าที่เป็น ประธานกรรมการ สมาชิก ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนกาแฟเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ซึ่งจะเป็นการซักถาม หรือพูดคุยกับผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกถึงคำตอบแบบละเอียดถี่ถ้วนในประเด็นเนื้อหาที่ต้องการข้อมูล

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มของเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

กลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบล เขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพรได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2539 ทะเบียนเลขที่ ขพ2/2539 สมาชิกแรกตั้งจำนวน 50 คน หน่วยเกษตรกรรวม 11 หน่วย ทุนเรือนหุ้น 41,000 หุ้น มูลค่า 2,005,760 บาท ปัจจุบันมีสมาชิก 738 คน โดยมีนายจรรยา ขลิบเคลื่อน เป็นประธาน แรกเริ่มของการรวมกลุ่มนั้น สืบเนื่องมาจากสถานการณ์ของราคากาแฟ ณ ขณะนั้นตกต่ำจึงคิดรวมตัวเป็นกลุ่มกันเริ่มแรก ประมาณ 40 -50 คน เพื่อเป็นการต่อรองราคา โดยการรวบรวมผลผลิตตรงนั้นไว้กับกลุ่ม แล้วติดต่อพ่อค้าแม่ค้ามาประมูลโดยราคาจะต่างกันประมาณ 2 บาท รวมถึงผลผลิตต่อไร่ลดลงเกษตรกรสมาชิกกลุ่มๆ ประสบภาวะขาดทุนในการประกอบอาชีพ กลุ่มเกษตรกรทำสวนทะเลได้ต่อสู้ในการที่จะพัฒนาสินค้าของกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จทุกขั้นตอนนับแต่ผลผลิต

ดีมีการจัดตลาดในรูปแบบขายเมล็ดกาแฟโดยตรงกับผู้ส่งออกหรือแม้แต่กับโรงงานแปรรูป จากเดิมกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลได้แปรรูปผลิตภัณฑ์แบบโบราณโดยใช้วิธีการแบบ ชาวบ้าน จนปัจจุบันกลุ่มได้ใช้เทคโนโลยีมาปรับใช้แปรรูปผลิตภัณฑ์จนได้รับการยอมรับของ ผู้บริโภคและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่นการยอมรับผลิตภัณฑ์เป็นสินค้า OTOP ของจังหวัด ชุมพร ผลิตภัณฑ์มีการรับรองมาตรฐาน (อย.)จากสำนักงานอาหารและยากระทรวง สาธารณสุข มาตรฐานชุมชน(มผช.) กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมกระทรวงอุตสาหกรรม กรม ส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรสหกรณ์และฮาลาล จากสำนักงานคณะกรรมการอิสลามแห่ง ประเทศไทย การระดมทุน จากเดิมกลุ่มได้ระดมทุนจากสมาชิกเพื่อเป็นทุนในการจัดหาและ แปรรูปผลิตภัณฑ์ จนปัจจุบันกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และองค์การอื่นๆ ที่มี งบประมาณสนับสนุน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกร ทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

1. ปัจจัยด้านการเงินหรือเงินทุน

กลุ่มมีการกำหนดแนวทางการบริหารการเงิน ด้านรายรับ รายจ่าย และการบริหาร ความเสี่ยง ที่อาจเกิดจากสภาพคล่องทางการเงิน มีการจัดหาแหล่งเงินทุนในรูปแบบของการออม ทรัพย์ และการถือหุ้นของสมาชิกภายในกลุ่ม และได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพรได้รับ การจัดสรรแหล่งเงินทุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลเขาทะเล เป็นจำนวนเงิน 700,000 บาท ส่วนองค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพรสนับสนุนเงิน 3,000,000 บาท ในการสร้างโรงเรือนคลุม เครื่องสเปรย์ทราย ได้รับเงินสนับสนุนจากกรมวิขาเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตรและ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจากโครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตกาแฟของกลุ่มเกษตรกร ทำสวนเขาทะเล (กองทุน FTA) และการถือหุ้นของสมาชิกภายในกลุ่ม การถือหุ้นของสมาชิก กำหนดหุ้นละ 10 บาท อย่างต่ำ 5 หุ้น โดยปันผลกำไรให้เป็นรายปี โดยปันผลจากกำไร ถือ

หุ้น 100 บาท ได้ 10 บาท ทุนที่ใช้ดำเนินการเกือบทั้งหมดถือได้ว่ามาจากสมาชิกภายในกลุ่ม ทำให้กลุ่มเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้

2. ปัจจัยด้านการตลาด

ด้านการตลาด วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลลูมีตลาดที่แน่นอนและเพียงพอ มีการวางแผนการตลาดโดยอาศัยข้อมูลในอดีตและคำสั่งซื้อของลูกค้า ผลิตภัณฑ์ทุกสูตรได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ซึ่งมียอดการสั่งซื้อเพิ่มขึ้นทุกปี สินค้าดีมีคุณภาพได้รับการรับรองตามมาตรฐานต่างๆ มีการพัฒนาคุณภาพสินค้าอย่างต่อเนื่อง มีแหล่งจำหน่ายสินค้าทั้งในท้องถิ่น ทั่วประเทศและมีการส่งออกไปต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์ออกงานแสดงร้านค้าต่างๆ เพื่อสร้างการรับรู้ของผลิตภัณฑ์ไม่ว่าจะเป็นงาน OTOP หรือออกบูทต่างๆ

3. ปัจจัยด้านการผลิต

กลุ่มจะรวบรวมผลผลิตกาแฟสาร (คือเมล็ดกาแฟที่ตากแห้งและได้รับการสีแล้ว เรียกว่ากาแฟสาร) จากสมาชิกมาทำการคั่วและบดเป็นกาแฟผงคั่วบดสำหรับผ่านเครื่องขงกาแฟสด ส่วนหนึ่งจะนำไปทำกาแฟสดเปรตายน้เป็นกาแฟเกล็ดแล้วนำมาผสมกับน้ำตาลและครีมเทียมเป็นกาแฟสำเร็จพร้อมดื่ม นำวัตถุดิบดังกล่าวที่ผสมเรียบร้อยแล้วบรรจุโดยเครื่องแพ็คกิ้งอัตโนมัติ กาแฟเขาทะเลลูเป็นเครื่องดื่มผ่านการรับรองมาตรฐาน ในด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์มีสีตามธรรมชาติของส่วนประกอบที่ใช้ทำ มีสีสม่ำเสมอ กาแฟมีกลิ่นหอมตามธรรมชาติของวัตถุดิบที่ใช้ทำปราศจากกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ รสชาติ มีรสตามชนิดของผลิตภัณฑ์ และจากการตรวจวิเคราะห์กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์สุราษฎร์ธานีไม่พบสิ่งแปลกปลอมและสารเคมีต่างๆ กลุ่มมีศักยภาพในการผลิต เนื่องจากเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีการผลิต

4. ปัจจัยด้านบริหารและจัดการ

กลุ่มมีการวางแผนการดำเนินงาน มีการกำหนดโครงสร้าง การแบ่งหน้าที่ และความรับผิดชอบที่ชัดเจน ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารจัดการ มีการกำหนดโครงสร้างการทำงานโดย

แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนตามความถนัดและความชำนาญงานไว้อย่างชัดเจน การกำหนดระเบียบข้อบังคับต่างๆ สำหรับการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม การวางแผนการผลิตมีมาตรฐาน ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน มีคณะกรรมการเป็นตัวแทนในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การติดต่อและการสรรหาตลาดใหม่ การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งในพื้นที่จังหวัดชุมพรและจังหวัดใกล้เคียง และได้รับคำแนะนำ คำปรึกษาจากหน่วยงานภาครัฐ และออกศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอื่นๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมจนสามารถวางแผนการผลิตและการจำหน่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการบริหารจัดการ มีการจัดสรรเงินปันผลกำไรประจำปีให้แก่สมาชิกในกลุ่ม จัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกในกลุ่ม เช่นเงินช่วยเหลือค่าทำศพ ค่ารักษาพยาบาล เงินกู้ เป็นต้น จัดประชุมคณะกรรมการบริหารเป็นประจำทุกเดือน ถ้ามีเรื่องเร่งด่วนจะรีบประชุมให้เร็วที่สุด และมีการจัดกิจกรรมศึกษาดูงาน มีการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรต่างๆ เช่น การวิเคราะห์การผลิตการตลาดสินค้าเกษตรยุคความปกติในรูปแบบใหม่ (NEW NORMAL) อบรมโครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตกาแฟ อบรมโครงการตลาดออนไลน์ อบรม FTA เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเกิดการเรียนรู้ รวมไปถึงมีการให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามาศึกษาดูงาน เป็นศูนย์เรียนรู้ให้กับเยาวชน ด้านการทำบัญชี มีการกำหนดแนวทางการบริหารงานด้านบัญชี มีการจัดทำบัญชีหุ้นส่วนของสมาชิก การที่จะดูแลและพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจจำเป็นต้องมีระบบบัญชีที่เหมาะสม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแลทางการเงินและพัฒนาธุรกิจให้มีประสิทธิภาพบัญชีของวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วยการวางรูปแบบบัญชีการจัดทำบัญชีและงบการเงิน รวมทั้งการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารธุรกิจ ทำให้วิสาหกิจชุมชนดำเนินการที่เป็นระบบสามารถบริหารธุรกิจให้เกิดการสร้างผลตอบแทนแก่สมาชิกและอำนวยความสะดวกแก่ชุมชนให้มีความมั่นคงเข้มแข็งตามหลักการเศรษฐกิจพอเพียง

5. ปัจจัยด้านผู้นำ

ผู้นำกลุ่มปัจจุบัน คือ นายจรรยา ขลิบเคลื่อน เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ก้าวไกล มีความเสียสละ มีความพยายามที่จะช่วยเหลือชุมชน มีความเป็นผู้นำสูง บริหารจัดการทุกส่วนอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนบริหารกลุ่มที่ดี สามารถประสานงานระหว่างองค์กรอื่นๆได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนทำให้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรทำสวนเขาทะเลลูได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหลายหน่วยงานเนื่องจากเห็นว่าวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรเขาทะเลลูมีความเข้มแข็ง มีผู้นำกลุ่ม สามารถพัฒนาไปในทางที่ดีได้

6. ปัจจัยด้านแรงงาน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นการสร้างงานให้กับชุมชนให้คนในชุมชนมีรายได้ พ่อ แม่ผู้ถือหุ้่น ลูกเป็นผู้มาทำงานในกลุ่ม โดยทำเป็นรายเดือน ค่าแรงงานเป็นแรงงานขั้นต่ำ และจะรับพนักงานจากลูกของผู้ที่ถือหุ้่นก่อน นอกเหนือจากการที่จะเอาความรู้ มาเป็นพนักงานบัญชี ถ้าสมมุติ ลูกหลานไม่มี จึงจะเปิดรับ คนอื่น แต่จะพิจารณาจากลูกหลานของสมาชิกก่อน ถ้ามีวุฒิก็พิจารณาเงินเดือนตามนโยบายของรัฐ ประโยชน์ 15000 บาท รวมไปถึงมีค่าล่วงเวลา ประกันสังคม ปัจจุบันคนงานมี 54 คน เจ้าหน้าที่ 7 คน ได้รับเป็นเงินเดือน คณะกรรมการ 9 คนได้เป็นการตอบแทน เพราะอยู่ในสายบริหาร

7. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก

กลุ่มมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับชุมชน มีความผูกพันกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม มีความร่วมมือร่วมใจของชุมชน ร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบ สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มสามารถแสดงความคิดเห็นในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ร่วมกันเสนอแนะเพื่อให้กลุ่มมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีการรวมหุ้่นกันเพื่อนำไปใช้ในการลงทุนตั้งแต่เริ่มแรกของการจัดตั้งกลุ่ม ภายหลังมีหน่วยงานเข้าให้การสนับสนุน แต่เงินทุนหลักก็มาจากกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลลู จึงทำให้กลุ่มพึ่งพาตนเองได้ ไม่ต้องรองบประมาณจากหน่วยงานภายนอกจึงทำให้เกิดเป็นธุรกิจชุมชนอย่างแท้จริง คงอยู่และเติบโตได้ กลุ่มธุรกิจชุมชนที่มีกิจกรรมทางการผลิตและสามารถพึ่งตนเองได้

8. ปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับขององค์กร

กลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลลูมีระเบียบข้อบังคับเป็นกฎเกณฑ์กติกาเพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตาม ในอันที่จะทำให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายเป็นไปอย่างราบรื่น และสอดคล้องประสานกัน การดำเนินงานของธุรกิจชุมชนตั้งอยู่บนพื้นฐานของการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ฉะนั้น กฎเกณฑ์กติกา ต่าง ๆ จึงต้องเกิดขึ้นจากข้อตกลงของสมาชิกเป็นพื้นฐาน กรรมการนำข้อตกลงนั้นมาปรับใช้ให้เป็นจริง หากระเบียบกฎเกณฑ์ที่นำมาใช้นั้นไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเห็นชอบจากสมาชิก อาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งและติดขัดในการดำเนินงาน ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการเงิน ซึ่งสามารถนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ได้ง่าย

9. ปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

กลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลลูมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานของรัฐ ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาทะเล องค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร ชุมชนสหกรณ์จังหวัดชุมพร กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้ให้การสนับสนุน และการดูแลการดำเนินงาน มีการประสานงานกันเพื่อให้การดำเนินของกลุ่มมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ตำบลเขาทะเล อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

1. ปัจจัยการผลิต

กลุ่มเกษตรกรอยากจะขยายกำลังการผลิต เพิ่มยอดขายเป็น 10,000 ลัง/เดือน และจะมีโรงอบโซลาร์เซลล์เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต ได้กาแฟสดก็นำมาซึ่งเลยกิโลกกรัมละ 20 บาท ไม่ต้องเสียเวลาตาก และกาแฟจะได้คุณภาพ 100 % พอผลผลิตมีคุณภาพก็จะขายได้ในราคาที่สูงขึ้น กรรมการจะมีการทำโครงการส่งเสริมให้ความรู้ เรื่องปุ๋ย เรื่องยาฆ่าแมลง ให้ความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับการเสียยอด และให้สมาชิกขายเฉพาะสีแดงเชอร์รี่

2. ปัจจัยการตลาด

กลุ่มจะเข้าร่วมโครงการ “ฉลากคาร์บอน” ของรัฐบาลเพื่อลดโลกร้อน ฉลากคาร์บอน พุตพรีนซ์ เป็นเครื่องหมายที่จะติดกับสินค้าให้ประชาชนผู้บริโภคทราบว่า ตลอดวัฏจักรชีวิตของสินค้านั้นมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกปริมาณมากน้อยเพียงใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าที่มีปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปริมาณที่ต่ำโดยปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจะคำนวณให้อยู่ในรูปของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (CO2 equivalent) เพื่อลดการใช้พลังงาน ซึ่งผลิตภัณฑ์จะได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น ทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มโดดเด่นกว่าคู่แข่งได้รับการยอมรับทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ดังนี้

ปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ทั้ง 9 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการเงินหรือเงินทุน ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการบริหารและจัดการ ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านแรงงาน ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก ปัจจัยเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับขององค์กร และปฏิสัมพันธ์กับภายนอก สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2545)

ผลการวิจัยพบว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลเกิดการรวมกลุ่มเนื่องจากราคากาแฟใน ขณะนั้นตกต่ำ ส่งผลให้ประชาชนในตำบลเขาทะเลได้รับผลกระทบ จึงรวมกลุ่มกันเพื่อจะแปรรูปกาแฟให้เป็นกาแฟสำเร็จรูปเพื่อที่จะสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกในชุมชน จากการจำหน่ายกาแฟผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ดำเนินงานภายใต้แผนและนโยบายของกลุ่ม เริ่มต้นด้วยเงินทุนภายในกลุ่มจากการซื้อหุ้นของสมาชิก ภายใต้การบริหารจากคณะกรรมการ มีการวางแผนการผลิต การทำการตลาด การสร้างงานให้กับชุมชน และการทำบัญชีที่ถูกต้องตรวจสอบได้ มีระเบียบข้อบังคับขององค์กร เพื่อให้การ

ดำเนินงานเป็นไปอย่างรัดกุม มีผู้นำกลุ่มที่สามารถทำให้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวน เขาทะลุพัฒนาไปได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มก็มีส่วนร่วมในการคิด ในการวางแผน เป้าหมายของกลุ่ม และหน่วยงานจากภาครัฐก็ได้เข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนไม่ว่าจะเป็น ทางด้านงบประมาณ และการอบรมให้สมาชิกมีความรู้ความสามารถในการผลิตกาแฟเขาทะลุ ดังนั้นปัจจัยเหล่านี้จึงมีผลทำให้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะลุประสบความสำเร็จ กลุ่มมีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ สามารถสร้างรายได้และสนับสนุนกิจกรรม ต่างๆของชุมชนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัย สุมิตรา ชันคา (2559) ปัจจัยที่มีผลต่อ ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มไข่เค็ม บ้านดงป่าสัก ตำบลบ้านด้าย อำเภอแม่ สาย จังหวัดเชียงราย และแนวทางการพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขา ทะลุ ในรูปเครือข่ายคือการรวมกลุ่มกันของกลุ่มบุคคลที่มีความต้องการดำเนินกิจกรรม วิสาหกิจชุมชนที่มองเห็นถึงเป้าหมายเดียวกันในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยการนำทรัพยากร ภายในชุมชนมาแปรเปลี่ยนให้เกิดมูลค่าจากภูมิปัญญาของตน อีกทั้งต้องการยกระดับวิสาหกิจ ชุมชนให้เกิดการบริหารจัดการทั้งทุน ตลาด การเงินต่างๆ เทคโนโลยีการผลิต กระบวนการ ผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จากการสร้างความเข้มแข็งของแต่ละ ชุมชนให้กลายเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบเครือข่าย ความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกัน สอดคล้องกับแนวคิด ทัศนญาณ อินทวาท (2554) รูปแบบของ วิสาหกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะลุควรขยายสมาชิกกลุ่ม และเครือข่ายให้ เพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มยอดขายการผลิตกาแฟเขาทะลุ

2. ด้านการตลาดมีคู่แข่งทางการตลาดเยอะขึ้น ควรมีสันับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความโดดเด่นกว่ากลุ่มอื่น เพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับวิสาหกิจชุมชนอื่นๆได้

3. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ควรนำไปพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุน วิสาหกิจชุมชนอื่น เพื่อส่งเสริมให้เศรษฐกิจฐานรากมีความมั่นคงเข้มแข็งและชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง และวิกฤติทางด้านการเมืองสังคม และเศรษฐกิจ ของประเทศไทยในปัจจุบัน

4. บุคลากรภายในกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลยังขาดความรู้ความชำนาญเฉพาะทาง ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง เช่นการจัดทำบัญชี ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรให้คำแนะนำหรืออบรมเพิ่มเติมแก่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลเรื่องนี้

5. ในส่วนของภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องถือว่ามียุทธศาสตร์และส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเลให้ประสบความสำเร็จตามเจตนารมณ์ของภาครัฐ ดังนั้นการกำหนดและนโยบายหรือมาตรการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล ควรมีการกำหนดแนวทางหรือมาตรการให้ความช่วยเหลือตามระดับศักยภาพของกลุ่ม อย่างเหมาะสม และควรเน้นการช่วยเหลือทางเทคนิค ความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่างๆ ในการดำเนินการของกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้อย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโดยอาศัยหลักการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของธุรกิจวิสาหกิจชุมชนเพื่อกำหนดกลยุทธ์วางแผนด้านต่างๆเช่นการขยายช่องทางการจัดจำหน่ายภายในประเทศและต่างประเทศ

2. การศึกษาครั้งต่อไปควรทำการเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคแพเขาทะเลเพื่อนำข้อมูลไปใช้ปรับปรุงด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจ ในการบริโภคสินค้า ซึ่งช่วยเพิ่มรายได้ให้กับวิสาหกิจของชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาทะเล

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.(2548). พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548.
 สืบค้นเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2563, จาก
<https://www.moac.go.th/download/laws28.pdf>.
- กรมส่งเสริมการเกษตร.(2548). คู่มือการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย
 วิสาหกิจชุมชน.กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมและพัฒนาผลผลิต
 ศูนย์ทนายความทั่วไทย.(2543).พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขนาดกลางและ
 ขนาดย่อม พ.ศ. 2543.สืบค้นเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2563,จาก
<https://www.Thailandlawyercenter.com>
- สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.(2551).วิสาหกิจชุมชนน่ารัก.สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน
 2563,จาก <https://www.sceb.doae.go.th>.
- อรรณา อ่อนมาก.(2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน:ธุรกิจ
 ผลิตภัณฑ์เปลือกก ตำบลแพง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม.
 (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.มหาสารคาม.
- กชวรา ศาลารมย์.(2562).กลยุทธ์การตลาดเพื่อสร้างความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน
 จังหวัดมหาสารคาม.(วิทยาการจัดการ).มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
 มหาสารคาม.
- นางอริญญา อุดุลย์เดช. (2556). ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเห็ดบ้านช่อง
 โค้งรุ่งเรือง ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา.
 (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยขอนแก่น.ขอนแก่น.
- สุมิตรา ชันคำ .(2559) .ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่ม
 ไข่เค็ม บ้านดงป่าสัก ตำบลบ้านด้าย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย.
 (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.เชียงราย.